Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027-2030 (VNS 3/2026 vp)

Hallintovaliokunta 6.5.2026

Arja Pesonen, ekonomisti

Hyvinvointialuetalous osana julkisen talouden suunnitelmaa

- Hyvinvointialueiden talouden voimakkaasti eriytynyt kehitys on tunnistettu vaikka valtion näkökulmasta asiaa tarkastellaankin kokonaisuutena
- Eriytymiskehitystä on vaikeaa kääntää
- Keskeiset haasteet kehyskaudella
  - Kattamatonta alijäämää 1,9 mrd euroa tilinpäätöksissä 2025, joiden kattamiseksi valmisteilla lisäajan hakemismahdollisuus vuoteen 2029 saakka. Koko maan tasolla alijäämiä 1,7 mrd. euroa. Alijäämät eivät tule kehyskaudella kaikilla katetuiksi.
  - Kehyskaudella rahoitusta tiukennetaan entisestään ja siihen kohdennetaan säästötoimia ilman tehtävämuutoksia.
  - Koko maan tasolla hyvinvointialueiden rahoituksen arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 2,4 % vuosina 2026-2030. Vuosittainen hintatason muutos samaan aikaan noin 3 %.
  - Aluekohtaisesti hyvin erilaiset rahoitusnäkymät. Rahoituksen kehitysarviot vuodesta 2026 vuoteen 2030 vaihtelevat alueittain merkittävästi ja ovat välillä +0,9 % - 18,5 %. Tällä on vaikutuksensa eri alueiden palvelujen järjestämisen edellytyksiin.

HYVIL

Keskeiset huomiot ja johtopäätökset

- Rahoituksen aluekohtaisessa kohdentamisessa viiveellä toteutettava jälkikäteistarkistus vahvistaa eriytymiskehitystä ja rahoituksen kehitysnäkymät vaihtelevat suuresti.
- Puhtaiden lisäsäästötoimien kohdentaminen hyvinvointialueiden rahoitukseen ajallisesti yhtä aikaa alijäämien kattamisen kanssa on erittäin vaikea toteuttaa.
- Tehtävä- ja asiakasmuutoksissa merkittävä paino asiakasmaksujen korotuksissa. Tarvitaan yhteisvaikutusten arviointia ja aiempien muutosten vaikutusten seurantaa. Merkittävä riski on, etteivät alueet pysty kerryttämään asiakasmaksutuloja samassa määrin kuin valtionrahoitusta leikataan.
- Kaikkien suunniteltujen muutosten osalta, kuten hankintalain ja hankintatietovarannon muutokset, ei ole varauduttu niistä hyvinvointialueille aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.
- Kehyskaudella jatkuu hyvinvointialueiden lisärahoitusten hakemukset, lainanottovaltuuksien muutokset, alijäämien kattamisen lisäaikaa koskevat hakemukset, arviointimenettelyt ja ennakollisen talouden ohjauksen menettelyt.
- Merkittävä riski julkisen talouden suunnitelmaa korkeammalle rahoitustarpeelle.

CC BY

www.hyvil.fi